

Wymagania edukacyjne z fizyki klasa 7 opracowane na podstawie programu nauczania "To jest fizyka" "Marcina Brauna , Weroniki Śliwy

Kursywą oznaczono treści dodatkowe.

Wymagania na poszczególne oceny			
konieczne	podstawowe	rozszerzające	dopełniające
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
ROZDZIAŁ I. ZACZYNAMY UCZYĆ SIĘ FIZYKI			
Uczeń ● podaje nazwy przyrządów stosowanych w poznawaniu przyrody ● przestrzega zasad higieny i bezpieczeństwa w pracowni fizycznej ● stwierdza, że podstawą eksperymentów fizycznych są pomiary ● wymienia podstawowe przyrządy służące do pomiaru wielkości fizycznych ● zapisuje wyniki pomiarów w tabeli ● rozróżnia pojęcia: wielkość fizyczna i jednostka wielkości fizycznej ● stwierdza, że każdy pomiar obarczony jest niepewnością ● oblicza wartość średnią wykonanych pomiarów ● stosuje jednostkę siły, którą jest niuton (1	Uczeń ● opisuje sposoby poznawania przyrody ● rozróżnia pojęcia: obserwacja, pomiar, doświadczenie ● wyróżnia w prostych przypadkach czynniki, które mogą wpłynąć na przebieg zjawiska ● omawia na przykładach, jak fizycy poznają świat ● objaśnia na przykładach, po co nam fizyka ● selekcjonuje informacje uzyskane z różnych źródeł, np. na lekcji, z podręcznika, z literatury popularnonaukowej, internetu ● wyjaśnia, że pomiar polega na porównaniu wielkości mierzonej ze wzorcem	Uczeń ● samodzielnie projektuje tabelę pomiarową, np. do pomiaru długości ławki, pomiaru czasu pokonywania pewnego odcinka drogi ● przeprowadza proste doświadczenia, które sam zaplanował ● wyciąga wnioski z przeprowadzonych doświadczeń ● szacuje wyniki pomiaru ● wykonuje pomiary, stosując różne metody pomiaru ● projektuje samodzielnie tabelę pomiarową ● opisuje siłę jako wielkość wektorową, wskazuje wartość, kierunek, zwrot i punkt przyłożenia wektora siły ● demonstruje równowagę sił	Uczeń ● krytycznie ocenia wyniki pomiarów ● planuje pomiary tak, aby zmierzyć wielkości mniejsze od dokładności posiadanego przyrządu pomiarowego ● <i>rozkłada siłę na składowe</i> ● <i>graficznie dodaje siły o różnych kierunkach</i> ● <i>projektuje doświadczenie demonstrujące dodawanie sił o różnych kierunkach</i> ● <i>demonstruje równowagę sił mających różne kierunki</i>

N) ● potrafi wyobrazić sobie siłę o wartości 1 N ● posługuje się siłomierzem ● podaje treść pierwszej zasady dynamiki Newtona	● projektuje tabelę pomiarową pod kierunkiem nauczyciela ● przelicza jednostki czasu i długości ● szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku i wybiera właściwe przyrządy pomiarowe (np. do pomiaru długości) ● posługuje się pojęciem niepewności pomiarowej; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz informacją o niepewności ● wyjaśnia, dlaczego wszyscy posługujemy się jednym układem jednostek — układem SI ● używa ze zrozumieniem przedrostków, np. mili-, mikro-, kilo- ● projektuje proste doświadczenia dotyczące np. pomiaru długości ● wykonuje schematyczny rysunek obrazujący układ doświadczalny ● wyjaśnia istotę powtarzania pomiarów ● zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub z danych ● planuje pomiar np. długości tak, aby zminimalizować niepewność pomiaru ● projektuje tabelę pomiarową pod kierunkiem nauczyciela ● definiuje siłę jako miarę działania jednego ciała na drugie ● podaje przykłady działania sił i rozpoznaje je w różnych sytuacjach	mających ten sam kierunek ● <i>wykonuje w zespole kilkuosobowym zaprojektowane doświadczenie demonstrujące dodawanie sił o różnych kierunkach</i> ● demonstruje skutki bezwładności ciał	

	praktycznych (siły: ciężkości, nacisku, sprężystości, oporów ruchu) ● wyznacza wartość siły za pomocą siłomierza albo wagi analogowej lub cyfrowej, zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz informacją o niepewności ● wyznacza i rysuje siłę wypadkową sił o jednakowych kierunkach ● określa warunki, w których siły się równoważą ● rysuje siły, które się równoważą ● wyjaśnia, od czego zależy bezwładność ciała ● posługuje się pojęciem masy jako miary bezwładności ciał ● ilustruje I zasadę dynamiki Newtona ● wyjaśnia zachowanie się ciał na podstawie pierwszej zasady dynamiki Newtona		
ROZDZIAŁ II. CIAŁA W RUCHU			
Uczeń: ● omawia, na czym polega ruch ciała ● wskazuje przykłady względności ruchu ● rozróżnia pojęcia: droga i odległość ● stosuje jednostki drogi i czasu ● określa, o czym informuje prędkość ● wymienia jednostki prędkości ● opisuje ruch jednostajny prostoliniowy	Uczeń: ● <i>opisuje wybrane układy odniesienia</i> ● wyjaśnia, na czym polega względność ruchu ● szkicuje wykres zależności drogi od czasu na podstawie podanych informacji ● wyodrębnia zjawisko z kontekstu, wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyniku doświadczenia	Uczeń: ● odczytuje dane zawarte na wykresach opisujących ruch ● rysuje wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnym prostoliniowym ● wykonuje doświadczenia w zespole ● szkicuje wykres zależności prędkości od czasu w ruchu jednostajnym ● stosuje wzory na drogę, prędkość i czas	Uczeń: ● sporządza wykres na podstawie danych zawartych w tabeli ● analizuje wykres i rozpoznaje, czy opisana zależność jest rosnąca, czy malejąca ● opisuje prędkość jako wielkość wektorową ● projektuje i wykonuje doświadczenie pozwalające badać ruch jednostajny

● wymienia właściwe przyrządy pomiarowe ● mierzy, np. krokami, drogę, którą zamierza przebyć ● mierzy czas, w jakim przebywa zaplanowany odcinek drogi ● <i>stosuje pojęcie prędkości średniej</i> ● <i>podaje jednostkę prędkości średniej</i> ● <i>wyjaśnia, jaką prędkość (średnią czy chwilową) wskazują drogowe znaki ograniczenia prędkości</i> ● definiuje przyspieszenie ● stosuje jednostkę przyspieszenia ● wyjaśnia, co oznacza przyspieszenie równe np. $1 \frac{m}{s^2}$ ● rozróżnia wielkości dane i szukane ● wymienia przykłady ruchu jednostajnie opóźnionego i ruchu jednostajnie przyspieszonego	● wyjaśnia, jaki ruch nazywamy ruchem jednostajnym ● posługuje się wzorem na drogę w ruchu jednostajnym prostoliniowym ● szkicuje wykres zależności prędkości od czasu w ruchu jednostajnym na podstawie podanych danych ● oblicza wartość prędkości ● posługuje się pojęciem prędkości do opisu ruchu prostoliniowego jednostajnego ● rozwiązuje proste zadania obliczeniowe związane z ruchem, stosując związek prędkości z drogą i czasem, w którym ta droga została przebyta ● zapisuje wyniki pomiarów w tabeli ● odczytuje z wykresu zależności prędkości od czasu wartości prędkości w poszczególnych chwilach ● oblicza drogę przebytą przez ciało w ruchu jednostajnym prostoliniowym ● rysuje wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnym prostoliniowym na podstawie danych z tabeli ● posługuje się jednostką prędkości w układzie SI, przelicza jednostki prędkości (przelicza wielokrotności i podwielokrotności) ● zapisuje wynik obliczenia w zaokrągleniu do liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub z danych (np. z dokładnością do 2–3 cyfr znaczących)	● rozwiązuje trudniejsze zadania obliczeniowe dotyczące ruchu jednostajnego ● rozwiązuje zadania nieobliczeniowe dotyczące ruchu jednostajnego ● planuje doświadczenie związane z wyznaczeniem prędkości, wybiera właściwe narzędzia pomiarowe, wskazuje czynniki istotne i nieistotne, wyznacza prędkość na podstawie pomiaru drogi i czasu, w którym ta droga została przebyta, krytycznie ocenia wyniki doświadczenia ● przewiduje, jaki będzie czas jego ruchu na wyznaczonym odcinku drogi, gdy jego prędkość wzrośnie: 2, 3 i więcej razy ● przewiduje, jaki będzie czas jego ruchu na wyznaczonym odcinku drogi, gdy jego prędkość zmaleje: 2, 3 i więcej razy ● wyjaśnia, od czego zależy niepewność pomiaru drogi i czasu ● <i>wyznacza na podstawie danych z tabeli (lub doświadczenia) prędkość średnią</i> ● <i>wyjaśnia pojęcie prędkości względnej</i> ● oblicza przyspieszenie i wynik zapisuje wraz z jednostką ● określa przyspieszenie w ruchu jednostajnie opóźnionym ● stosuje do obliczeń związek przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, w którym ta zmiana nastąpiła ($\Delta v = a \cdot \Delta t$) ● <i>posługuje się zależnością drogi od czasu dla ruchu jednostajnie przyspieszonego</i>	prostoliniowy ● rysuje wykres zależności prędkości od czasu w ruchu jednostajnym na podstawie danych z doświadczeń ● analizuje wykresy zależności prędkości od czasu i drogi od czasu dla różnych ciał poruszających się ruchem jednostajnym ● <i>oblicza prędkość ciała względem innych ciał, np. prędkość pasażera w jadącym pociągu</i> ● <i>oblicza prędkość względem różnych układów odniesienia</i> ● demonstruje ruch jednostajnie przyspieszony ● rysuje, na podstawie wyników pomiaru przedstawionych w tabeli, wykres zależności prędkości ciała od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym ● analizuje wykres zależności prędkości od czasu sporządzony dla kilku ciał i na tej podstawie określa, prędkość którego ciała rośnie najszybciej, a którego – najwolniej ● opisuje, analizując wykres zależności prędkości od czasu, czy prędkość ciała rośnie szybciej, czy wolniej ● demonstruje ruch opóźniony, wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady ruchu opóźnionego i jednostajnie opóźnionego ● oblicza prędkość końcową w ruchu prostoliniowym jednostajnie przyspieszonym

	● wyznacza prędkość, z jaką się porusza, idąc lub biegnąc, i wynik zaokrągla zgodnie z zasadami oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub z danych ● szacuje długość przebytej drogi na podstawie liczby kroków potrzebnych do jej przebycia ● odróżnia prędkość średnią od prędkości chwilowej ● wykorzystuje pojęcie prędkości średniej do rozwiązywania prostych zadań obliczeniowych, rozróżnia dane i szukane, przelicza wielokrotności i podwielokrotności ● wyjaśnia, jaki ruch nazywamy ruchem jednostajnie przyspieszonym ● wyjaśnia sens fizyczny przyspieszenia ● odczytuje z wykresu zależności prędkości od czasu wartości prędkości w poszczególnych chwilach ● rozwiązuje proste zadania obliczeniowe, wyznacza przyspieszenie, czas rozpędzania i zmianę prędkości ciała ● wyjaśnia, jaki ruch nazywamy ruchem jednostajnie opóźnionym ● opisuje jakościowo ruch jednostajnie opóźniony ● opisuje, analizując wykres zależności prędkości od czasu, czy prędkość ciała rośnie, czy maleje ● posługuje się pojęciem przyspieszenia do opisu ruchu prostoliniowego jednostajnie	● szkicuje wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym ● projektuje tabelę, w której będzie zapisywać wyniki pomiarów ● wykonuje w zespole doświadczenie pozwalające badać zależność przebytej przez ciało drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym ● oblicza przebytą drogę w ruchu jednostajnie przyspieszonym, korzystając ze wzoru $s = \frac{at^2}{2}$ ● posługuje się wzorem $a = \frac{2s}{t^2}$ ● rysuje wykresy na podstawie podanych informacji ● wyznacza wartość prędkości i drogę z wykresów zależności prędkości i drogi od czasu dla ruchu prostoliniowego odcinkami jednostajnego ● oblicza przyspieszenie, korzystając z danych odczytanych z wykresu zależności drogi od czasu ● rozpoznaje rodzaj ruchu na podstawie wykresów zależności prędkości od czasu i drogi od czasu	● rozwiązuje zadania obliczeniowe dla ruchu jednostajnie przyspieszonego i jednostajnie opóźnionego ● rozwiązuje zadania obliczeniowe dla ruchu jednostajnie opóźnionego ● projektuje doświadczenie pozwalające badać zależność przebytej przez ciało drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym ● wykonuje wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym na podstawie danych doświadczalnych ● wyjaśnia, dlaczego wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym nie jest linią prostą ● rozwiązuje trudniejsze zadanie rachunkowe na podstawie analizy wykresu ● wyznacza zmianę prędkości i przyspieszenie z wykresów zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie zmiennego (przyspieszonego lub opóźnionego)

	przyspieszonego i jednostajnie opóźnionego ● odczytuje dane zawarte na wykresach opisujących ruch		
ROZDZIAŁ III. SIŁA WPŁYWA NA RUCH			
Uczeń: ● omawia zależność przyspieszenia od siły działającej na ciało ● opisuje zależność przyspieszenia od masy ciała (stwierdza, że łatwiej poruszyć lub zatrzymać ciało o mniejszej masie) ● współpracuje z innymi członkami zespołu podczas wykonywania doświadczenia ● opisuje ruch ciał na podstawie drugiej zasady dynamiki Newtona ● podaje definicję jednostki siły (1 niutona) ● mierzy siłę ciężkości działającą na wybrane ciała o niewielkiej masie, zapisuje wyniki pomiaru wraz z jednostką ● stosuje jednostki masy i siły ciężkości ● opisuje ruch spadających ciał ● używa pojęcia przyspieszenie grawitacyjne ● opisuje skutki wzajemnego oddziaływania ciał (np. zjawisko odrzutu) ● podaje treść trzeciej zasady dynamiki ● opisuje wzajemne oddziaływanie ciał, postępując się trzecią zasadą dynamiki Newtona	Uczeń: ● podaje przykłady zjawisk będących skutkiem działania siły ● wyjaśnia, że pod wpływem stałej siły ciała porusza się ruchem jednostajnie przyspieszonym ● na podstawie opisu przeprowadza doświadczenie mające wykazać zależność przyspieszenia od działającej siły ● projektuje pod kierunkiem nauczyciela tabelę pomiarową do zapisywania wyników pomiarów podczas badania drugiej zasady dynamiki ● stosuje do obliczeń związki między siłą, masą i przyspieszeniem ● wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady wykorzystywania II zasady dynamiki ● analizuje zachowanie się ciał na podstawie drugiej zasady dynamiki ● wnioskuje, jak zmienia się siła, gdy przyspieszenie zmniejszy się 2, 3 i więcej razy ● wnioskuje, jak zmienia się siła, gdy przyspieszenie wzrośnie 2, 3 i więcej razy	Uczeń: ● planuje doświadczenie pozwalające badać zależność przyspieszenia od działającej siły ● wykonuje doświadczenia w zespole ● wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla przebiegu doświadczenia ● analizuje wyniki pomiarów i je interpretuje ● oblicza przyspieszenie ciała, korzystając z drugiej zasady dynamiki ● rozwiązuje zadania wymagające łączenia wiedzy na temat ruchu jednostajnie przyspieszonego i drugiej zasady dynamiki ● oblicza siłę ciężkości działającą na ciało znajdujące się np. na Księżycu ● formułuje wnioski z obserwacji spadających ciał ● wymienia warunki, jakie muszą być spełnione, aby ciało spadało swobodnie ● wyjaśnia, na czym polega swobodny spadek ciał ● określa sposób pomiaru sił wzajemnego oddziaływania ciał ● rysuje siły wzajemnego oddziaływania	Uczeń: ● rysuje wykres zależności przyspieszenia ciała od siły działającej na to ciało ● rysuje wykres zależności przyspieszenia ciała od jego masy ● planuje doświadczenie pozwalające badać zależność przyspieszenia od działającej siły ● planuje doświadczenie pozwalające badać zależność przyspieszenia od masy ciała ● formułuje hipotezę badawczą ● bada doświadczalnie zależność przyspieszenia od masy ciała ● porównuje sformułowane wyniki z postawionymi hipotezami ● stosuje do obliczeń związki między siłą, masą i przyspieszeniem w trudniejszych sytuacjach ● rozwiązuje zadania, w których trzeba obliczyć siłę wypadkową, korzystając z drugiej zasady dynamiki ● rozwiązuje zadania problemowe z wykorzystaniem II zasady dynamiki i zależności drogi od czasu oraz prędkości od czasu w ruchu jednostajnie

	● wnioskuje o masie ciała, gdy pod wpływem danej siły przyspieszenie wzrośnie 2, 3 i więcej razy ● rozróżnia pojęcia: masa i siła ciężkości ● oblicza siłę ciężkości działającą na ciało na Ziemi ● wymienia przykłady ciał oddziałujących na siebie ● wskazuje przyczyny oporów ruchu ● rozróżnia pojęcia: tarcie statyczne i tarcie kinetyczne ● wymienia pozytywne i negatywne skutki tarcia	ciał w prostych przypadkach, np. ciało leżące na stole, ciało wiszące na lince ● wyodrębnia z tekstów opisujących wzajemne oddziaływanie ciał informacje kluczowe dla tego zjawiska, wskazuje jego praktyczne wykorzystanie ● opisuje, jak zmierzyć siłę tarcia statycznego ● omawia sposób badania, od czego zależy tarcie ● <i>uzasadnia, dlaczego stojący w autobusie pasażer traci równowagę, gdy autobus nagle rusza, nagle się zatrzymuje lub skręca</i> ● <i>wyjaśnia dlaczego człowiek siedzący na krzeselku kręcącej się karuzeli odczuwa działanie pozornej siły nazywanej siłą odśrodkową</i>	przyspieszonym ● wyjaśnia, od czego zależy siła ciężkości działająca na ciało znajdujące się na powierzchni Ziemi ● <i>omawia zasadę działania wagi</i> ● wyjaśnia, dlaczego spadek swobodny ciał jest ruchem jednostajnie przyspieszonym ● wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla tego, czy spadanie ciała można nazwać spadkiem swobodnym ● <i>rysuje siły działające na ciała w skomplikowanych sytuacjach, np. ciało leżące na powierzchni równi, ciało wiszące na lince i odchylone o pewien kąt</i> ● wyjaśnia zjawisko odrzutu, posługując się trzecią zasadą dynamiki ● planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące pomiaru siły tarcia statycznego i dynamicznego ● formułuje wnioski na podstawie wyników doświadczenia ● proponuje sposoby zmniejszania lub zwiększania siły tarcia w zależności od potrzeby ● <i>uzasadnia, dlaczego siły bezwładności są siłami pozornymi</i> ● <i>omawia przykłady sytuacji, które możemy wyjaśnić za pomocą bezwładności ciał</i>
ROZDZIAŁ IV. PRACA I ENERGIA			
Uczeń: ● wskazuje sytuacje, w których w fizyce jest	Uczeń: ● wyjaśnia, jak obliczamy pracę	Uczeń: ● rozwiązuje proste zadania, stosując	Uczeń: ● wyjaśnia na przykładach, dlaczego mimo działania siły, nie jest wykonywana praca

wykonywana praca ● wymienia jednostki pracy ● rozróżnia wielkości dane i szukane ● definiuje energię ● wymienia źródła energii ● wymienia jednostki energii potencjalnej ● podaje przykłady ciał mających energię potencjalną ciężkości ● wyjaśnia, które ciała mają energię kinetyczną ● wymienia jednostki energii kinetycznej ● podaje przykłady ciał mających energię kinetyczną ● opisuje na przykładach przemiany energii potencjalnej w kinetyczną (i odwrotnie) ● wskazuje, skąd organizm czerpie energię potrzebną do życia ● wymienia przykłady paliw kopalnych, z których spalania uzyskujemy energię ● wyjaśnia pojęcie mocy ● wyjaśnia, jak oblicza się moc ● wymienia jednostki mocy ● szacuje masę przedmiotów użytych w doświadczeniu ● wyznacza masę, posługując się wagą ● rozróżnia dźwignie dwustronną i jednostronną ● wymienia przykłady zastosowania dźwigni w swoim otoczeniu ● wymienia zastosowania bloku nieruchomego	mechaniczną ● definiuje jednostkę pracy – dżul (1 J) ● wskazuje, kiedy mimo działającej siły, nie jest wykonywana praca ● oblicza pracę mechaniczną i wynik zapisuje wraz z jednostką ● wylicza różne formy energii (np. energia kinetyczna, energia potencjalna grawitacji, energia potencjalna sprężystości) ● rozwiązuje proste zadania, stosując wzór na pracę ● posługuje się proporcjonalnością prostą do obliczania pracy ● formułuje zasadę zachowania energii ● wyjaśnia, które ciała mają energię potencjalną grawitacji ● wyjaśnia, od czego zależy energia potencjalna grawitacji ● porównuje energię potencjalną grawitacji tego samego ciała, ale znajdującego się na różnej wysokości nad określonym poziomem ● wyznacza zmianę energii potencjalnej grawitacji i wynik zapisuje wraz z jednostką ● porównuje energię potencjalną grawitacji różnych ciał, ale znajdujących się na tej samej wysokości nad określonym poziomem ● wyznacza zmianę energii potencjalnej grawitacji	związek pracy z siłą i drogą, na jakiej została wykonana praca ● wylicza różne formy energii ● opisuje krótko różne formy energii ● wymienia sposoby wykorzystania różnych form energii ● posługuje się proporcjonalnością prostą do obliczenia energii potencjalnej ciała ● rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzoru na energię potencjalną ● rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzoru na energię kinetyczną ● opisuje wpływ wykonanej pracy na zmianę energii kinetycznej ● posługuje się pojęciem energii mechanicznej jako sumy energii potencjalnej i kinetycznej ● stosuje zasadę zachowania energii mechanicznej do rozwiązywania prostych zadań rachunkowych i nieobliczeniowych ● stosuje zasadę zachowania energii do rozwiązywania prostych zadań rachunkowych i nieobliczeniowych ● wyjaśnia, gdzie należy szukać informacji o wartości energetycznej pożywienia ● opisuje, do czego człowiekowi potrzebna jest energia ● wyjaśnia potrzebę oszczędzania energii jako najlepszego działania w trosce o ochronę naturalnego środowiska	● opisuje przebieg doświadczenia pozwalającego wyznaczyć pracę, wyróżnia kluczowe kroki, sposób postępowania oraz wskazuje rolę użytych przyrządów ● opisuje na wybranych przykładach przemiany energii ● posługuje się informacjami pochodzącymi z różnych źródeł, w tym tekstów popularnonaukowych; wyodrębnia z nich kluczowe informacje dotyczące form energii ● rozwiązuje nietypowe zadania, posługując się wzorem na energię potencjalną ● przewiduje i ocenia niebezpieczeństwo związane z przebywaniem człowieka na dużych wysokościach ● rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem wzoru na energię kinetyczną ● przewiduje i ocenia niebezpieczeństwo związane z szybkim ruchem pojazdów ● rozwiązuje zadania problemowe (nieobliczeniowe) z wykorzystaniem poznanych praw i zależności ● stosuje zasadę zachowania energii do rozwiązywania zadań nietypowych ● stosuje zasadę zachowania energii do opisu zjawisk ● opisuje negatywne skutki pozyskiwania energii z paliw kopalnych związane z niszczeniem środowiska i globalnym ociepleniem ● wymienia źródła energii odnawialnej ● rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem wzoru na energię, pracę i moc

● wymienia zastosowania kołowrotu	● określa praktyczne sposoby wykorzystania energii potencjalnej grawitacji ● opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii potencjalnej ● wyznacza doświadczalnie energię potencjalną grawitacji, korzystając z opisu doświadczenia ● wyjaśnia, od czego zależy energia kinetyczna ● porównuje energię kinetyczną tego samego ciała, ale poruszającego się z różną prędkością ● porównuje energię kinetyczną różnych ciał, poruszających się z taką samą prędkością ● wyznacza zmianę energii kinetycznej w typowych sytuacjach ● określa praktyczne sposoby wykorzystania energii kinetycznej ● wyjaśnia, dlaczego energia potencjalna grawitacji ciała spadającego swobodnie maleje, a kinetyczna rośnie ● wyjaśnia, dlaczego energia kinetyczna ciała rzuconego pionowo w górę maleje, a potencjalna rośnie ● opisuje, do jakich czynności życiowych człowiekowi jest potrzebna energia ● wymienia jednostki, w jakich podajemy wartość energetyczną pokarmów ● przelicza jednostki czasu ● stosuje do obliczeń związek mocy	człowieka ● przelicza wielokrotności i podwielokrotności jednostek pracy i mocy ● posługuje się pojęciem mocy do obliczania pracy wykonanej (przez urządzenie) ● rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzoru na moc ● stosuje prawo równowagi dźwigni do rozwiązywania prostych zadań ● wyznacza masę przedmiotów, posługując się dźwignią dwustronną, linijką i innym ciałem o znanej masie ● wyjaśnia zasadę działania dźwigni dwustronnej ● rozwiązuje proste zadania, stosując prawo równowagi dźwigni ● wyjaśnia działanie kołowrotu ● wyjaśnia zasadę działania bloku nieruchomego	● wyjaśnia, dlaczego dźwignię można zastosować do wyznaczania masy ciała ● planuje doświadczenie (pomiar masy) ● ocenia otrzymany wynik pomiaru masy ● opisuje działanie napędu w rowerze

	z pracą i czasem, w którym ta praca została wykonana ● porównuje pracę wykonaną w tym samym czasie przez urządzenia o różnej mocy ● porównuje pracę wykonaną w różnym czasie przez urządzenia o tej samej mocy ● przelicza energię wyrażoną w kilowatogodzinach na dźule i odwrotnie ● <i>wyznacza doświadczalnie warunek równowagi dźwigni dwustronnej</i> ● <i>wyjaśnia, kiedy dźwignia jest w równowadze</i> ● <i>porównuje otrzymane wyniki z oszacowanymi masami oraz wynikami uzyskanymi przy zastosowaniu wagi</i> ● <i>wyjaśnia, w jakim celu i w jakich sytuacjach stosujemy maszyny proste</i> ● <i>opisuje blok nieruchomy</i>		

ROZDZIAŁ V. CZĄSTECZKI I CIEPŁO

Uczeń ● stwierdza, że wszystkie ciała są zbudowane z atomów lub cząsteczek ● podaje przykłady świadczące o ruchu cząsteczek ● opisuje pokaz ilustrujący zjawisko dyfuzji ● podaje przykłady dyfuzji ● nazywa stany skupienia materii ● wymienia właściwości ciał stałych, cieczy i gazów ● nazywa zmiany stanu skupienia materii	Uczeń ● podaje przykłady świadczące o przyciąganiu się cząsteczek ● opisuje zjawisko napięcia powierzchniowego ● demonstruje zjawisko napięcia powierzchniowego ● opisuje budowę mikroskopową ciał stałych, cieczy i gazów ● omawia budowę kryształów na przykładzie soli kamiennej ● opisuje zjawiska topnienia, krzepnięcia,	Uczeń ● wyjaśnia mechanizm zjawiska dyfuzji ● opisuje doświadczenie ilustrujące zjawisko napięcia powierzchniowego ● wyjaśnia przyczynę występowania zjawiska napięcia powierzchniowego ● ilustruje istnienie sił spójności i w tym kontekście tłumaczy formowanie się kropli ● wyjaśnia właściwości ciał stałych, cieczy i gazów w oparciu o ich budowę wewnętrzną	Uczeń ● wyjaśnia, kiedy cząsteczki zaczynają się odpychać ● analizuje różnice w budowie mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów ● opisuje różnice w budowie ciał krystalicznych i bezpostaciowych ● opisuje zmianę objętości ciał wynikającą ze zmiany stanu skupienia substancji ● analizuje jakościowo związek między temperaturą a średnią energią kinetyczną

● odczytuje z tabeli temperatury topnienia i wrzenia wybranych substancji ● wyjaśnia zasadę działania termometru ● posługuje się pojęciem temperatury ● opisuje skalę temperatur Celsjusza ● wymienia jednostkę ciepła właściwego ● rozróżnia wielkości dane i szukane ● mierzy czas, masę, temperaturę ● zapisuje wyniki w formie tabeli ● wymienia dobre i złe przewodniki ciepła ● wymienia materiały zawierające w sobie powietrze, co czyni je dobrymi izolatorami ● opisuje techniczne zastosowania materiałów izolacyjnych ● mierzy temperaturę topnienia lodu ● stwierdza, że temperatura topnienia i krzepnięcia dla danej substancji jest taka sama ● <i>odczytuje ciepło topnienia wybranych substancji z tabeli</i> ● podaje przykłady wykorzystania zjawiska parowania ● <i>odczytuje ciepło parowania wybranych substancji z tabeli</i> ● <i>porównuje ciepło parowania różnych cieczy</i>	- parowania, skraplania, sublimacji i resublimacji ● posługuje się skalami temperatur (Celsjusza, Kelvina, Fahrenheita) ● przelicza temperaturę w skali Celsjusza na temperaturę w skali Kelvina i odwrotnie ● definiuje energię wewnętrzną ciała ● definiuje przepływ ciepła ● porównuje ciepło właściwe różnych substancji ● wyjaśnia rolę użytych w doświadczeniu przyrządów ● zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub z danych ● zapisuje wynik obliczeń jako przybliżony (z dokładnością do 2–3 cyfr znaczących) ● porównuje wyznaczone ciepło właściwe wody z ciepłem właściwym odczytanym w tabeli ● odczytuje dane z wykresu ● rozróżnia dobre i złe przewodniki ciepła ● informuje, że ciała o równej temperaturze pozostają w równowadze termicznej ● definiuje konwekcję ● opisuje przepływ powietrza w pomieszczeniach, wywołany zjawiskiem konwekcji ● wyjaśnia, że materiał zawierający oddzielone od siebie porcje powietrza,	● wyjaśnia, że dana substancja krystaliczna ma określoną temperaturę topnienia i wrzenia ● wyjaśnia, że różne substancje mają różną temperaturę topnienia i wrzenia ● wyjaśnia, od czego zależy energia wewnętrzna ciała ● wyjaśnia, jak można zmienić energię wewnętrzną ciała ● wyjaśnia, o czym informuje ciepło właściwe ● posługuje się proporcjonalnością prostą do obliczenia ilości energii dostarczonej ciału ● rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzoru na ilość dostarczonej energii ● przelicza wielokrotności i podwielokrotności jednostek fizycznych ● wyjaśnia rolę izolacji cieplnej ● opisuje ruch wody w naczyniu wywołany zjawiskiem konwekcji ● demonstruje zjawisko konwekcji ● opisuje przenoszenie ciepła przez promieniowanie ● wyjaśnia, że proces topnienia przebiega, gdy ciału dostarczamy energię w postaci ciepła i nie powoduje to zmiany jego temperatury ● wyjaśnia, że w procesie krzepnięcia ciało oddaje energię w postaci ciepła ● posługuje się pojęciem ciepła topnienia	(ruchu chaotycznego) cząsteczek ● analizuje jakościowo zmiany energii wewnętrznej spowodowane wykonaniem pracy i przepływem ciepła ● wyjaśnia znaczenie dużej wartości ciepła właściwego wody ● opisuje przebieg doświadczenia polegającego na wyznaczeniu ciepła właściwego wody ● wyznacza ciepło właściwe wody za pomocą czajnika elektrycznego lub grzałki o znanej mocy (przy założeniu braku strat) ● <i>analizuje treść zadań związanych z ciepłem właściwym</i> ● <i>proponuje sposób rozwiązania zadania</i> ● <i>rozwiązuje nietypowe zadania, łącząc wiadomości o ciepłe właściwym z wiadomościami o energii i mocy</i> ● <i>szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku i ocenia na tej podstawie wartości obliczanych wielkości fizycznych</i> ● wyjaśnia przekazywanie energii w postaci ciepła w zjawisku przewodnictwa cieplnego; wskazuje, że nie następuje przekazywanie energii w postaci ciepła między ciałami o takiej samej temperaturze ● bada zjawisko przewodnictwa cieplnego i określa, który z badanych materiałów jest lepszym przewodnikiem ciepła ● wyjaśnia przepływ ciepła w zjawisku przewodnictwa cieplnego ● wyjaśnia, na czym polega zjawisko

	zatrzymuje konwekcję, a przez to staje się dobrym izolatorem ● demonstruje zjawisko topnienia ● wyjaśnia, że ciała krystaliczne mają określoną temperaturę topnienia, a ciała bezpostaciowe – nie ● odczytuje informacje z wykresu zależności temperatury od dostarczonego ciepła ● definiuje ciepło topnienia ● podaje jednostki ciepła topnienia ● porównuje ciepło topnienia różnych substancji ● opisuje zjawisko parowania ● opisuje zjawisko wrzenia ● definiuje ciepło parowania ● podaje jednostkę ciepła parowania ● demonstruje i opisuje zjawisko skraplania	● wyjaśnia, że proces wrzenia przebiega, gdy ciału dostarczymy energię w postaci ciepła i nie powoduje to zmiany jego temperatury ● rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem ciepła topnienia ● posługuje się pojęciem ciepła parowania ● rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem pojęcia ciepła parowania	konwekcji ● wyjaśnia rolę zjawiska konwekcji dla klimatu naszej planety ● przewiduje stan skupienia substancji na podstawie informacji odczytanych z wykresu zależności $t(Q)$ ● wyjaśnia, na czym polega parowanie ● wyjaśnia, dlaczego parowanie wymaga dostarczenia dużej ilości energii

ROZDZIAŁ VI. CIŚNIENIE I SIŁA WYPORU

Uczeń: ● wymienia jednostki objętości ● wyjaśnia, że menzurki różnią się pojemnością i dokładnością ● wyjaśnia, jakie wielkości fizyczne trzeba znać, aby obliczyć gęstość ● wymienia jednostki gęstości ● odczytuje gęstości wybranych ciał z tabeli ● rozróżnia dane i szukane ● wymienia wielkości fizyczne, które musi	Uczeń: ● wyjaśnia pojęcie objętości ● przelicza jednostki objętości ● szacuje objętość zajmowaną przez ciała ● oblicza objętość ciał mających kształt prostopadłościanu lub sześcianu, stosując odpowiedni wzór matematyczny ● wyznacza objętość cieczy i ciał stałych przy użyciu menzurki ● zapisuje wynik pomiaru wraz z jego niepewnością	Uczeń: ● przelicza jednostki objętości ● szacuje objętość zajmowaną przez ciała ● przelicza jednostki gęstości ● posługuje się pojęciem gęstości do rozwiązywania zadań nieobliczeniowych ● analizuje różnice gęstości substancji w różnych stanach skupienia wynikające z budowy mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów ● rozwiązuje proste zadania	Uczeń: ● rozwiązuje nietypowe zadania związane z objętością ciał i skalą menzurek ● planuje sposób wyznaczenia objętości bardzo małych ciał, np. szpilki, pinezki ● szacuje masę ciał, znając ich gęstość i objętość ● rozwiązuje trudniejsze zadania z wykorzystaniem zależności między masą, objętością i gęstością ● planuje doświadczenie w celu

wyznaczyć ● zapisuje wyniki pomiarów w tabeli ● oblicza średni wynik pomiaru ● opisuje, jak obliczamy ciśnienie ● wymienia jednostki ciśnienia ● wymienia sytuacje, w których chcemy zmniejszyć ciśnienie ● wymienia sytuacje, w których chcemy zwiększyć ciśnienie ● stwierdza, że w naczyniach połączonych ciecz dąży do wyrównania poziomów ● opisuje, jak obliczamy ciśnienie hydrostatyczne ● odczytuje dane z wykresu zależności ciśnienia od wysokości słupa cieczy ● stwierdza, że ciecz wywiera ciśnienie także na ścianki naczynia ● wymienia praktyczne zastosowania prawa Pascala ● stwierdza, że na ciało zanurzone w cieczy działa siła wyporu ● mierzy siłę wyporu za pomocą siłomierza (dla ciała wykonanego z jednorodnej substancji o gęstości większej od gęstości wody) ● stwierdza, że siła wyporu działa także w gazach ● wymienia zastosowania praktyczne siły wyporu powietrza ● opisuje doświadczenie z rurką do napojów świadczące o istnieniu ciśnienia	● wyjaśnia, o czym informuje gęstość ● porównuje gęstości różnych ciał ● wybiera właściwe narzędzia pomiaru ● wyznacza gęstość substancji, z jakiej wykonano przedmiot w kształcie regularnym, za pomocą wagi i przymiaru ● wyznacza gęstość substancji, z jakiej wykonano przedmiot o nieregularnym kształcie, za pomocą wagi, cieczy i cylindra miarowego ● porównuje otrzymany wynik z szacowanym ● wyjaśnia, o czym informuje ciśnienie ● definiuje jednostkę ciśnienia ● wyjaśnia, w jaki sposób można zmniejszyć ciśnienie ● wyjaśnia, w jaki sposób można zwiększyć ciśnienie ● posługuje się pojęciem parcia ● stosuje do obliczeń związek między parciem a ciśnieniem ● demonstruje zależność ciśnienia hydrostatycznego od wysokości słupa cieczy ● wyjaśnia, od czego zależy ciśnienie hydrostatyczne ● opisuje, od czego nie zależy ciśnienie hydrostatyczne ● rozpoznaje proporcjonalność prostą na podstawie wykresu zależności ciśnienia od wysokości słupa cieczy	z wykorzystaniem zależności między masą, objętością i gęstością ● projektuje tabelę pomiarową ● opisuje doświadczenie ilustrujące różne skutki działania ciała na podłoże, w zależności od wielkości powierzchni styku ● posługuje się pojęciem ciśnienia do wyjaśnienia zadań problemowych ● rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem zależności między siłą nacisku, powierzchnią styku ciał i ciśnieniem ● stosuje pojęcie ciśnienia hydrostatycznego do rozwiązywania zadań rachunkowych ● posługuje się proporcjonalnością prostą do wyznaczenia ciśnienia cieczy lub wysokości słupa cieczy ● opisuje doświadczenie ilustrujące prawo Pascala ● rozwiązuje zadania rachunkowe, posługując się prawem Pascala i pojęciem ciśnienia ● wyjaśnia, skąd się bierze siła wyporu ● wyjaśnia pływanie ciał na podstawie prawa Archimedesesa ● oblicza siłę wyporu, stosując prawo Archimedesesa ● przewiduje wynik zaproponowanego doświadczenia dotyczącego prawa Archimedesesa	wyznaczenia gęstości wybranej substancji ● szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku pomiaru gęstości ● porównuje otrzymany wynik z gęstościami substancji zamieszczonymi w tabeli i na tej podstawie identyfikuje materiał, z którego może być wykonane badane ciało ● rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem pojęcia ciśnienia ● rozwiązuje zadania nietypowe z wykorzystaniem pojęcia ciśnienia hydrostatycznego ● analizuje informacje pochodzące z tekstów popularnonaukowych i wyodrębnia z nich informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu (np. z tekstów dotyczących nurkowania wyodrębnia informacje kluczowe dla bezpieczeństwa tego sportu) ● rozwiązuje zadania problemowe, a do ich wyjaśnienia wykorzystuje prawo Pascala i pojęcie ciśnienia hydrostatycznego ● analizuje i porównuje wartość siły wyporu działającą na piłeczkę wtedy, gdy ona pływa na wodzie, z wartością siły wyporu w sytuacji, gdy wpychamy piłeczkę pod wodę ● analizuje siły działające na ciała zanurzone w cieczach i gazach, posługując się pojęciem siły wyporu i prawem

atmosferycznego ● wskazuje, że do pomiaru ciśnienia atmosferycznego służy barometr ● odczytuje dane z wykresu zależności ciśnienia atmosferycznego od wysokości	● stosuje do obliczeń związek między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością ● demonstruje prawo Pascala ● formułuje prawo Pascala ● posługuje się prawem Pascala, zgodnie z którym zwiększenie ciśnienia zewnętrznego powoduje jednakowy przyrost ciśnienia w całej objętości cieczy i gazu ● wyjaśnia działanie prasy hydraulicznej i hamulca hydraulicznego ● posługuje się pojęciem ciśnienia w cieczech i gazach wraz z jednostką ● demonstruje prawo Archimedesesa ● formułuje prawo Archimedesesa ● opisuje doświadczenie z piłeczką pingpongową umieszczoną na wodzie ● porównuje siłę wyporu działającą w cieczech z siłą wyporu działającą w gazach ● wykonuje doświadczenie, aby sprawdzić swoje przypuszczenia ● demonstruje istnienie ciśnienia atmosferycznego ● wyjaśnia rolę użytych przyrządów ● opisuje, od czego zależy ciśnienie powietrza ● wykonuje doświadczenie ilustrujące zależność temperatury wrzenia od ciśnienia	● oblicza ciśnienie słupa wody równoważące ciśnienie atmosferyczne ● opisuje doświadczenie pozwalające wyznaczyć ciśnienie atmosferyczne w sali lekcyjnej ● wyjaśnia działanie niektórych urządzeń, np. szybkaru, przysawki	Archimedesesa ● wyjaśnia, dlaczego siła wyporu działająca na ciało zanurzone w cieczy jest większa od siły wyporu działającej na to ciało umieszczone w gazie ● rozwiązuje typowe zadania rachunkowe, stosując prawo Archimedesesa ● <i>proponuje sposób rozwiązania zadania</i> ● <i>rozwiązuje trudniejsze zadania z wykorzystaniem prawa Archimedesesa</i> ● wyjaśnia, dlaczego powietrze nas nie zgniata ● wyjaśnia, dlaczego woda pod zmniejszonym ciśnieniem wrze w temperaturze niższej niż 100°C ● posługuje się pojęciem ciśnienia atmosferycznego do rozwiązywania zadań problemowych

